

Koncepcja Smart Village dla wybranych sołectw z terenu Gminy Poniatowa

Kowala Pierwsza, 2024 rok

Spis treści:

Wstęp.....	2
Rozdział I – Charakterystyka obszaru.....	3
1.1. Główne cechy obszaru.....	3
1.2. Potencjał organizacyjny, partnerstwo na rzecz przygotowania i wdrażania koncepcji inteligentnych wsi.....	14
Rozdział II – Partycypacyjny charakter procesu tworzenia i wdrażania koncepcji.....	16
2.1. Udział społeczności lokalnej w opracowaniu koncepcji.....	16
2.2. Plan włączenia społeczności we wdrażanie koncepcji.....	22
Rozdział III – Analiza obszaru wdrażania koncepcji.....	23
3.1. Analiza SWOT.....	23
3.2. Główne wyzwania.....	30
3.3. Główne szanse rozwojowe.....	31
Rozdział IV - Logika interwencji.....	33
4.1. Cele i działania.....	33
4.2. Budżet.....	38
Podsumowanie.....	39

Wstęp

Potrzeba opracowania koncepcji Smart Village dla obszaru wybranych sołectw z terenu Gminy Poniatowa wynikała przede wszystkim z szansy na rozwój całego obszaru wiejskiego, jaką daje współpraca pomiędzy wsiami. Każde z sołectw prowadzi działania głównie na swoim obszarze, natomiast dotychczas brak było działań, które mogłyby łączyć i wyróżniać te inicjatywy jako całościowa strategia.

Smart Village, czyli podejście inteligentnej wsi, nie polega na wdrożeniu rozwiązania uniwersalnego – oparte jest na potrzebach i potencjale danego obszaru, dlatego też w procesie opracowania koncepcji opierano się na wynikach przeprowadzonych konsultacji społecznych z mieszkańcami, którzy przedstawili pomysły na rozwój swoich wsi z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań przy udziale komponentu cyfrowego, środowiskowego i klimatycznego. Zaplanowane w koncepcji działania służące osiągnięciu zamierzonych celów, bazują na połączeniu nowoczesnych narzędzi i technologii dla polepszenia jakości życia oraz podniesienia standardu usług publicznych dla obywateli, przy lepszym wykorzystaniu lokalnych zasobów oraz mniejszym wpływie na środowisko naturalne.

Stworzony dokument strategiczny wyznacza kierunki rozwoju i wspólnych działań całej społeczności zamieszkującej tereny wiejskie w Gminie Poniatowa, wykorzystującej nowoczesne technologie w celu poprawy jakości i poziomu życia oraz zrównoważonego rozwoju obszaru.

Sołectwa Kowala Pierwsza i Kowala Druga opracowując koncepcję rozwoju obszaru, przyjęły rolę lidera, który połączył ze sobą inne sołectwa, tak aby możliwe było wypracowanie wspólnej strategii dalszego rozwoju, realizującej inicjatywy mieszkańców, poprawiające warunki życia nie tylko w swoim najbliższym otoczeniu, ale w ujęciu całej gminy.

Rozdział I - Charakterystyka obszaru

1.1 Główne cechy obszaru

Obszar objęty koncepcją Smart Village obejmuje niemal cały teren Gminy Poniatowa (z wyłączeniem sołectw: Poniatowa Kolonia I-II oraz Poniatowa Kolonia III-IV).

Jest to obszar wiejski położony we wschodniej części województwa lubelskiego, w podregionie puławskim, w powiecie opolskim, w gminie miejsko-wiejskiej Poniatowa bezpośrednio sąsiadujący z gminami miejsko-wiejskimi: Opole Lubelskie (powiat opolski) i Bełżyce (powiat lubelski) oraz z gminami wiejskimi: Chodel, Karczmiska (powiat opolski), Wąwolnica (powiat puławski) i Wojciechów (powiat lubelski).

Odległość od centralnie położonego w gminie miasta Poniatowa do miasta powiatowego Opole Lubelskie wynosi ok. 10 km, natomiast do miasta wojewódzkiego Lublin - ok. 40 km.

W obrębie obszaru objętego koncepcją Inteligentnych Wsi mieści się 16 sołectw, które tworzą spójną terytorialnie całość, charakteryzując się wspólnymi tradycjami, lokalną tożsamością, poczuciem przynależności. Są to: Dąbrowa Wronowska, Kocianów, Kowala Pierwsza, Kowala Druga, Kraczewice Prywatne, Kraczewice Rządowe, Niezabitów, Niezabitów-Kolonia, Obliźniak, Plizin, Poniatowa (wieś), Splawy, Szczuczki-Kolonia, Wólka Łubkowska, Zofianka oraz sołectwo wiejskie Henin.

Według danych Urzędu Miejskiego w Poniatowej obszar objęty koncepcją Smart Village zajmuje powierzchnię 65,8 km².

Historia obszaru objętego koncepcją Smart Village sięga 1382 roku, kiedy to powstała wieś Poniatowa. Od 1340 r. zaczęto przesiedlać na Lubelszczyznę rycerstwo, przede wszystkim z Małopolski. Szlachcie nadawano ziemię na własność, w zamian za stawianie się na każde wezwanie zbrojne króla. W ten sposób, pod koniec XV w., na terenie Lubelszczyzny założono 178 wsi, w tym Poniatową. Wieś zamieszkiwała szlachta bezkniecia – nie mająca ludności poddanej.

Od pierwszej połowy XV wieku w Poniatowej mieszkało kilka gałęzi rodziny Poniatowskich, różniących się między sobą przydomkami: Tłuk, Jarasz oraz Ciołek. Z tej ostatniej wywodzi się król Polski – Stanisław August Poniatowski. Najprawdopodobniej rodzina Poniatowskich o przydomku Ciołek posiadała majątek ziemski we wsi Szczuczki. Na początku XVII w. część rodziny Poniatowskich sprzedała swoje majątki i przeniósła się do województwa krakowskiego. Według źródeł historycznych pod koniec średniowiecza wieś Poniatowa miała 11 właścicieli, a w rękach wielu drobnych właścicieli pozostała do XIX w.

Obecnie, według stanu na 31.05.2024 r., obszar objęty koncepcją Smart Village, zamieszkuje łącznie 4441 osób (źródło: Urząd Miejski w Poniatowej). Wśród mieszkańców Gminy występuje nieznaczna przewaga kobiet (2292 kobiet) (51,61 %) nad mężczyznami (2149 mężczyzn) (48,39%).

Gęstość zaludnienia dla obszaru objętego koncepcją Smart Village według stanu na 2021 r. wynosi 164 os./km². Jest to znacznie więcej niż średnia gęstość zaludnienia dla powiatu opolskiego (80 os./km²) i województwa lubelskiego (83 os./km²).

Struktura wieku mieszkańców obszaru koncepcji SV przedstawia się następująco:

Tabela nr 1. Liczba mieszkańców obszaru objętego koncepcją, z podziałem na wiek

Wiek	Liczba mieszkańców
0 – 2	75
3	47
4 – 5	90
6	47
7	62
8 – 12	254
13 – 15	177
16 – 17	99
18	50
19 – 20	84
21 – 40	1127
41 – 59	1196
60 – 64	279
65 – 70	286
71 – 81	387
>81	181
Razem:	4441

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Poniatowej

W strukturze wieku mieszkańców obszaru objętego koncepcją Smart Village przeważają osoby w wieku produkcyjnym, jednak w ciągu ostatnich 10 lat zauważalny jest systematyczny spadek ich liczby. Rośnie natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Ta ogólnokrajowa tendencja świadczy o starzeniu się społeczeństwa. Jeśli chodzi o osoby w wieku przedprodukcyjnym, ich liczba spadła znacząco od 2015 r.

Spadek liczby ludności na obszarze koncepcji SV, z jednoczesnym zauważalnym starzeniem się społeczeństwa, przekłada się na problemy w sferze gospodarczej. W skali całego obszaru liczba osób pracujących wzrosła i zmniejszył się wskaźnik bezrobocia, jednak nadal zauważalny jest problem braku młodych, wykwalifikowanych pracowników oraz osób, które decydują się na samozatrudnienie.

W 2021 roku na obszarze objętym koncepcją w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osób bezrobotnych, było zarejestrowanych 207 osób.

Wskaźnik bezrobocia na obszarze mierzony jako stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby ludności w wieku produkcyjnych wyniósł 6,9%. Na przestrzeni ostatnich lat jego wartość zmniejszyła się (10,1% w 2015 r.), co świadczy o spadku bezrobocia na obszarze.

Według danych z 2021 roku na obszarze objętym koncepcją Smart Village w ostatnich latach spadła również liczba osób objętych świadczeniami środowiskowej pomocy społecznej. W 2021 roku wynosiła ona 46 osób (139 osób w skali całej Gminy Poniatowa). Zapewne jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy jest zmiana kryteriów przyznawania pomocy (obniżenie poziomu dochodowego, decydującego o przyznaniu pomocy, co przekłada się na spadek potencjalnych beneficjentów). Inną przyczyną poprawy sytuacji w tym zakresie może być obniżenie poziomu bezrobocia i związane z tym wyższe dochody rodzin.

Podstawowym sektorem gospodarki na obszarze objętym koncepcją Smart Village jest rolnictwo. Znajduje się tutaj 1646 gospodarstw rolnych (według spisu rolnego z 2020 r.). Ze względu na wyraźną przewagę gospodarstw o niewielkim areale, dominują gospodarstwa rolne o powierzchni 1-5 ha (62% wszystkich gospodarstw). W zakresie upraw przeważają zboża, które stanowią 73% powierzchni zasiewów, 17% powierzchni wszystkich upraw stanowi rzepak i rzepik. W zakresie hodowli i chowu zwierząt gospodarskich przeważa hodowla/chów drobiu (stan na 2020 r.).

Obszar, dla którego opracowywana jest koncepcja Smart Village pod względem fizycznogeograficznym jest położony w obrębie makroregionu Wyżyna Lubelska i mezoregionów: Równina Bełżycka i Kotlina Chodelska. W przeważającej części obszaru, tj. w granicach Równiny Bełżyckiej, rzeźba terenu jest dość monotonna. Cechuje ją słabe rozczłonkowanie powierzchni i niewielkie deniwelacje terenu. Bardziej urozmaicona rzeźba występuje w strefie krawędziowej Równiny Bełżyckiej (zachodnia i południowa część obszaru SV).

Z surowców naturalnych na terenie objętym koncepcją, znaczenie gospodarcze mają złoża surowców skalnych: surowce węglanowe (opoki, margle) w rejonie Kowali Drugiej oraz surowce okrzemkowe (piaski) w Poniatowej Wsi i Kocianowie.

Cały obszar położony jest w dorzeczu Wisły, w zlewniach Chodelki oraz Bystrej. Południowa i zachodnia część obszaru odwadniana jest przez prawobrzeżne dopływy Chodelki: Wronówkę, Poniatówkę oraz Kowalankę.

Północna i centralna część obszaru, położona w obrębie Równiny Bełżyckiej, charakteryzuje się dobrymi glebami płowymi i brunatnymi, utworzonymi z lessów i utworów lessowatych. W części południowej występują gleby bielicoziemne wytworzone z różnych utworów piaszczystych. W dolinie Kowalanki i Kraczebianki występują czarne ziemie wytworzone z pyłów zwykłych oraz rzadziej gleby torfowe i mady rzeczne.

Florę na obszarze objętym koncepcją Smart Village reprezentują lasy, zadrzewienia przydrożne, śródpolne i przykorytowe, zieleń niska w dnach rzecznych oraz różne formy zieleni przydomowej. Zdecydowana większość terenu wykorzystywana jest rolniczo. Najcenniejsze w strukturze przyrodniczej obszaru są lasy, które stanowią duży walor środowiska ożywionego. Lasy w obrębie

obszaru SV są ważnym czynnikiem modyfikującym lokalne warunki mikroklimatyczne i wodne. Przeciwdziałają degradacji gleb, odgrywają znaczną rolę w oczyszczaniu powietrza, wód i gleb z zanieczyszczeń chemicznych. Ponadto wzbogacają krajobraz i są miejscem wypoczynku, mają dobroczynne właściwości dla zdrowia ludzi. Ich atrakcyjność wynika z bogatego składu gatunkowego i obecności wielu rzadkich i chronionych gatunków flory i fauny. Na terenie sołectw objętych koncepcją SV występuje niewielkie zróżnicowanie fauny. Najlepiej poznaną grupą kręgowców są ptaki.

Obszary chronione są zlokalizowane w południowo-zachodniej części obszaru. Są to 2 obszary chronione:

- Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk NATURA 2000 „Opole Lubelskie” PLH060054.

Na obszarze koncepcji SV znajduje się wiele zabytków: zespoły dworsko-parkowe i zabytki przemysłowe. Do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków Województwa Lubelskiego z dnia 28.02.2022 r. wpisane zostało 4 zabytki:

- kaplica z fragmentami dekoracji malarskiej wnętrza, obecnie obiekt włączony w budynek nowego kościoła w Kowali Pierwszej (nr w rejestrze A/544);
- kościół parafialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa: dzwonnica, drzewostan w obrębie ogrodzenia cmentarza przykościelnego w Kraczewicach Prywatnych (nr w rejestrze A/710);
- zespół pałacowo-parkowy: pałac z wyposażeniem wewnątrz (dekoracja sztukateryjna, 2 piece kaflowe i kominek), park krajobrazowy w Kraczewicach Prywatnych (nr w rejestrze A/705).
- zespół dworsko-parkowy: pozostałości parku ze stawem i kanałem w Niezabitowie (nr w rejestrze A/781).

Na układ komunikacyjny obszaru objętego koncepcją Smart Village składa się sieć dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Przez obszar koncepcji SV nie przebiega żadna droga krajowa.

Przez miejscowość Niezabitów mieszczącą się w obrębie obszaru objętego koncepcją SV przebiega wąskotorowa linia kolejowa – Nadwiślańska Kolej Wąskotorowa relacji Poniatowa – Karczmiska – Nałęczów, która obecnie wymaga modernizacji, jednakże stanowi ogromny potencjał turystyczny.

Główny ośrodek administracyjno – usługowy dla mieszkańców z obszaru objętego koncepcją Smart Village stanowi miasto Poniatowa, pełniąc rolę wielofunkcyjnego centrum lokalnego oraz skupiając dużą ilość usług w zakresie obsługi ludności, rolnictwa i przedsiębiorczości.

Na obszarze koncepcji SV funkcjonują dwa sposoby zaopatrzenia w wodę, opierające się na dostawie wody z wodociągów oraz z indywidualnych ujęć wód podziemnych (studnie lokalne). Sieć wodociągowa i kanalizacyjna znajduje się w zarządzie Gminnego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Poniatowej, którego właścicielem jest Gmina Poniatowa, posiadająca 100% udziałów. Dostęp mieszkańców obszaru koncepcji SV do zbiorowej infrastruktury wodociągowej jest na wysokim poziomie. Wodociągi zapewniają również wymaganą ilość wody przeznaczoną dla celów przeciwpożarowych.

Obszar objęty koncepcją SV posiada rozwiniętą sieć kanalizacyjną. Łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie obszaru objętego koncepcją w 2021 r. wynosiła 21,3 km. Sieć kanalizacyjna ma ogromne znaczenie dla stanu środowiska przyrodniczego oraz stanowi czynnik zwiększający pozycję obszaru

wśród terenów atrakcyjnych inwestycyjnie, jednak w miejscowościach wiejskich budowa kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadniona ze względu na generowanie ogromnych kosztów, wynikających z doprowadzenia potrzebnej infrastruktury. Z racji tego na obszarze objętym koncepcją bardziej racjonalna jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

Obsługą energetyczną obszaru objętego koncepcją SV zajmuje się PGE Dystrybucja S.A. Oddział Lublin, Rejon Energetyczny Puławy, Posterunek Energetyczny Kraśnik. Sieć elektroenergetyczna oraz stacje transformatorowe zaspokajają zapotrzebowanie w energię elektryczną na poziomie obecnie obowiązującego standardu, jednak koniecznym działaniem jest modernizacja niektórych odcinków sieci i urządzeń elektroenergetycznych.

Obszar koncepcji Smart Village jest zgazyfikowany w bardzo wysokim stopniu. We wschodniej części obszaru przebiega gazociąg magistralny wysokiego ciśnienia, znajdują się tu również 2 stacje gazowe. Mieszkańcy wykorzystują gaz przede wszystkim do ogrzewania mieszkań. Do sieci gazowej podłączeni są również niektórzy przedsiębiorcy działający na obszarze koncepcji.

Podstawą systemu gospodarki odpadami na obszarze koncepcji SV jest segregacja. Działanie w zakresie wywozu śmieci polega na odbiorze przesortowanych odpadów od mieszkańców sprzed posesji realizowanym przez Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Poniatowej.

Obszar koncepcji Smart Village charakteryzuje wysoki wskaźnik rozwoju telefonizacji, jednak ze względu na duży odsetek lasów występują miejscowe problemy z zasięgiem niektórych operatorów. Na obszarze zlokalizowane są 2 węzły dystrybucyjne sieci szerokopasmowego Internetu w miejscowości Kraczewice Rządowe i Poniatowa (wieś). Przez węzły przebiega sieć dystrybucyjna. Najbliższy węzeł szkieletowy zlokalizowany jest w Puławach. Na obszarze gminy Poniatowa w obrębie, którego leży obszar objęty koncepcją, rozwijany jest światłowodowy Internet szerokopasmowy, odporny na warunki atmosferyczne, którego prędkość nie spada znacznie nawet wtedy, kiedy z Internetu w tym samym czasie korzysta wielu domowników.

W skład infrastruktury społecznej na obszarze objętym koncepcją Smart Village wchodzi:

1. Obiekty edukacyjno-wychowawcze:

- 4 oddziały przedszkolne funkcjonujących przy szkołach podstawowych,
- Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Kowali,
- Szkoła Podstawowa im. Ewy Szelburg-Zarembiny w Niezabitowie,
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Kraczewicach,
- Społeczna Szkoła Podstawowa w Dąbrowie Wronowskiej
- ścieżka edukacyjna „Szlakiem pomników pamięci narodowej w Gminie Poniatowa”

2. Obiekty kulturalne:

- Klub Kultury w Poniatowej Wsi,
- Klub Kultury w Kraczewicach,
- Filia Biblioteczna w Kraczewicach Prywatnych,
- Filia Biblioteczna w Kowali Drugiej,

- Świetlica Wiejska i remiza OSP w Kowali Drugiej,
- Filia Biblioteczna w Niezabitowie,
- Centrum Integracji Rodzin w Niezabitowie,
- Świetlica Wiejska w Szczuczkach – Kolonii,
- Świetlica Wiejska w Sptawach,
- Świetlica Wiejska w Zofiance,
- Świetlica Wiejska w Dąbrowie Wronowskiej

3. Obiekty sportowe:

- 3 sale gimnastyczne w miejscowościach: Kowala, Niezabitów i Dąbrowa Wronowska,
- boisko przyszkolne, plac zabaw, boisko piłkarskie na terenie szkoły podstawowej w Dąbrowie Wronowskiej,
- boisko wielofunkcyjne, boisko niepełnowymiarowe na terenie szkoły w Kowali;
- plac zabaw przy OSP Zofianka,
- strefa DOG ACTIVITY w Sptawach – miejsce aktywności społecznej (siłownia zewnętrzna, plac zabaw dla dzieci i strefa dla zwierząt,
- plac zabaw, boisko niepełnowymiarowe przy szkole podstawowej w Kowali Drugiej,
- boisko wielofunkcyjne, plac zabaw i siłownia zewnętrzna na terenie szkoły podstawowej w Kraczewicach Prywatnych,
- plac zabaw obok remizy OSP w Niezabitowie,
- boisko pełnowymiarowe, wielofunkcyjne przy SP w Niezabitowie

4. Placówki ochrony zdrowia – mieszkańcy obszaru objętego koncepcją Smart Village korzystają z podstawowej opieki medycznej oraz usług medycznych w punktach zlokalizowanych w Poniatowej.

5. Służby bezpieczeństwa - na obszarze objętym koncepcją funkcjonuje 10 jednostek OSP.

6. Ośrodki pomocy społecznej – w zakresie opieki społecznej oraz świadczeń socjalnych, mieszkańcy obszaru objętego koncepcją Smart Village obsługiwani są przez Ośrodek Pomocy Społecznej mieszczący się w Poniatowej oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatowej.

Na obszarze objętym koncepcją Smart Village działają liczne organizacje pozarządowe, które są inicjatorami oddolnego podejmowania przedsięwzięć lokalnych zaangażowanych w życie społeczne, czy też w budowę społeczeństwa obywatelskiego poprzez aktywność i umiejętność samoorganizowania się, określania i osiągania celów. Na obszarze objętym koncepcją Smart Village funkcjonuje 27 formalnych organizacji (wpisane do rejestru KRS lub innych prowadzonych rejestrów), zajmujących się kultywowaniem lokalnych tradycji, zwyczajów, kuchni i folkloru oraz organizacje działające w zakresie ratownictwa, bezpieczeństwa i ochrony ludności. Organizacje te działają głównie w formach kół, ochotniczych straży pożarnych, klubów i stowarzyszeń.

KGW w Kowali Pierwszej

Tabela 2. Wykaz Kół Gospodyń Wiejskich i stowarzyszeń działających na obszarze objętym koncepcją Smart Village

1.	Koło Gospodyń Wiejskich w Kraczewicach (STOWARZYSZENIE NA RZECZ KRACZEWIC "KRACZEWIANIE")
2.	Koło Gospodyń Wiejskich w Zofiance
3.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Kowala „Podkowa”
4.	Stowarzyszenie Kobiet „Zielone Sioło” z Niezabitowa
5.	Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Sławach
6.	Koło Gospodyń Wiejskich w Szczuczkach – Kolonii
7.	Koło Gospodyń Wiejskich w Obliźniaku
8.	Koło Gospodyń Wiejskich w Kowali Pierwszej

9.	Koło Gospodyń Wiejskich w Plizinie
10.	Koło Gospodyń Wiejskich w Poniatowej Wsi
11.	Koło Gospodyń Wiejskich w Dąbrowie Wronowskiej
12.	Obywatelskie Stowarzyszenie Edukacyjne "Żaczek" w Dąbrowie Wronowskiej
13.	Kółko Rolnicze w Kowali Drugiej
14.	Stowarzyszenie Ratownictwa Polskiego w Niezabitowie
15.	Ludowy Klub Sportowy DRAKO Kowala
16.	Ludowy Klub Sportowy w Poniatowej Wsi
17.	Wiejski Klub Sportowy „Poraj” Kraczewice

Tabela 3. Wykaz ochotniczych straży pożarnych działających na obszarze objętym koncepcją Smart Village

1.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kraczewicach - należy do KSRG (Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego)
2.	Ochotnicza Straż Pożarna Poniatowa (wieś) - należy do KSRG (Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego)
3.	Ochotnicza Straż Pożarna w Niezabitowie
4.	Ochotnicza Straż Pożarna w Szczuczkach - Kolonii
5.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kowali Drugiej
6.	Ochotnicza Straż Pożarna w Dąbrowie Wronowskiej
7.	Ochotnicza Straż Pożarna w Spławach
8.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kowali Pierwszej - należy do KSRG (Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego)
9.	Ochotnicza Straż Pożarna w Obliźniaku
10.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zofiance

Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza

Szczególną rolę w dbałości o dziedzictwo kulturowe obszaru oraz zapewnienie oferty kulturalnej na obszarach wiejskich odgrywają koła gospodyń wiejskich, które podejmują szereg inicjatyw służących integracji środowiska wiejskiego oraz pielęgnowaniu tradycji, promując lokalny folklor, rzemiosło oraz produkty lokalne podczas konkursów, dożynek i festynów zarówno o zasięgu lokalnym, jak również regionalnym czy krajowym (m.in. promocja obszaru podczas Dożynek Prezydenckich w Warszawie). Spośród produktów lokalnych najbardziej rozpoznawalnymi na naszym obszarze są miody Pana Stanisława Jakóbczyka z Pasieki mieszczącej się w Kowali Drugiej oraz cebularz lubelski wypiekany w Piekarni Rzemieślniczej Tadeusza Zubrzyckiego w Kraczewicach Prywatnych, który od 2007 roku wpisany jest na listę produktów tradycyjnych prowadzoną przez Ministerstwo Rolnictwa i Wsi, natomiast od 2014 roku posiada unijny certyfikat „Chronione Oznaczenie Geograficzne”, podkreślający związek między jakością produktu a miejscem jego pochodzenia. KGW oraz stowarzyszenia działające na obszarach wiejskich dbają również o integrację międzypokoleniową zrzeszając w swoich szeregach członkinie i członków w różnym przedziale wiekowym, od młodzieży po seniorów.

Warsztaty rękodzielnicze dla dzieci w siedzibie KGW w Kowali Pierwszej

Na obszarze objętym koncepcją SV działają zespoły śpiewacze kultywujące lokalny folklor, uświetniające swoimi występami gminne i powiatowe wydarzenia kulturalne :

1. Zespół „Kowalanki”, będący jednym z najdłużej działających na Lubelszczyźnie amatorskich zespołów śpiewaczych, który swoją społeczną działalność rozpoczął w Kowali 9 lutego 1977 roku. Przez wszystkie lata swojej działalności zespół występował na wielu imprezach o charakterze lokalnym, wojewódzkim, a także krajowym, jak choćby Ogólnopolski Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym. Panie z zespołu od lat łączą pasję śpiewania z codzienną pracą w swoich gospodarstwach, przekazując młodemu pokoleniu piękno polskiej pieśni ludowej, chroniąc od zapomnienia dziedzictwo kulturowe polskiej wsi. Za swoją twórczość i upowszechnianie kultury zespół został wielokrotnie doceniony i nagrodzony m.in. przez nadanie Złotych, Srebrnych i Brązowych Krzyży Zasługi przez Prezydenta RP w dowód uznania za popularyzowanie kultury ludowej. W trakcie swojej wieloletniej działalności Panie gościły na scenach całej Polski promując w ten sposób folklor Lubelskiego Powiśla.

2. Zespół „Poniatowianki”, istniejący od 2009 roku, wykonujący piosenki biesiadne oraz rozrywkowe, których teksty często są okraszane perełkami specyficznego, ludycznego humoru.
3. Zespół śpiewaczy działający przy Stowarzyszeniu Kobiet „Zielone Sioło” z Niezabitowa od 2010 roku, który w swoim repertuarze posiada piosenki biesiadne oraz ludowe.
4. Zespół śpiewaczy „Kraczewianie”, który powstał na bazie KGW w Kraczewicach.

Mieszkańcy obszaru objętego koncepcją Smart Village przynależą również do zespołów działających przy Centrum Kultury Promocji i Turystyki w Poniatowej, tj. Dziecięca Kapela Ludowa, w której grają i śpiewają dzieci w wieku 4-16 lat wykonujące regionalne pieśni ludowe, biorąc udział w licznych konkursach i występując na wszystkich uroczystościach organizowanych na terenie naszej gminy Poniatowa.

Zespół „Kowalanki”

Zespół śpiewaczy działający przy Stowarzyszeniu Kobiet „Zielone Sióło” z Niezabitowa

Zespół „Poniatowianki”

1.2. Potencjał organizacyjny, partnerstwo na rzecz przygotowania i wdrażania koncepcji inteligentnych wsi

W opracowanie koncepcji Smart Village dla obszaru wskazanego w diagnozie zaangażowali się mieszkańcy wszystkich 16 sołectw z sołtysami na czele, którzy czynnie brali udział w spotkaniach służących zbadaniu zasobów i potencjałów obszaru oraz wypracowaniu celów i działań zmierzających do realizacji koncepcji, mającej poprawić jakość życia mieszkańców.

Na etapie złożenia wniosku na dofinansowanie opracowania dokumentu strategicznego do Lokalnej Grupy Działania „Owocowy Szlak”, zostało zawarte partnerstwo z następującymi podmiotami:

- Gminą Poniatowa,
- Kółkiem Rolniczym w Kowali Drugiej,
- OSP w Kowali Pierwszej,
- OSP w Kowali Drugiej,
- Szkołą Podstawową im. Henryka Sienkiewicza w Kowali.

Ponadto swoje zaangażowanie w prace związane z przygotowaniem koncepcji zadeklarowali: sołtys wsi Kowala Pierwsza, sołtys wsi Kowala Druga, członek Rady Sołeckiej w Kowali Pierwszej oraz 10-osobowa grupa mieszkańców sołectwa Kowala Pierwsza i Kowala Druga.

Zgodnie z umowami partnerskimi zawartymi w dniach 14.01.2024 r. i 15.01.2024 r. wszystkie podmioty i osoby objęte partnerstwem zobowiązały się do współpracy przy procesie opracowania koncepcji, a następnie jej wdrażanie na wyznaczonym obszarze. Każdemu z Partnerów zostały przydzielone zadania, za których wykonanie był odpowiedzialny.

Sołtysi oraz przedstawiciel Rady Sołeckiej w Kowali Pierwszej rozpowszechnili informacje o planowanych spotkaniach konsultacyjnych, które przekazali mieszkańcom poprzez rozwieszenie plakatów informacyjnych z harmonogramem spotkań na tablicach ogłoszeń w poszczególnych sołectwach, szkołach oraz podanie kartek „od domu do domu”. Informacje o spotkaniach zostały również zamieszczone w mediach społecznościowych KGW w Kowali Pierwszej i Partnerów.

Jednostki OSP w ramach partnerstwa udostępniły nieodpłatnie pomieszczenia w swoich strażnicach w celu przeprowadzenia spotkań z mieszkańcami. Zadeklarowali również udostępnienie pomieszczeń na potrzeby przeprowadzenia konsultacji i innych działań związanych z wdrażaniem koncepcji.

Członkowie Kółka Rolniczego w Kowali Drugiej udzielili pomocy w organizacji spotkań i czynnie uczestniczyli w pracach nad koncepcją.

Szkoła Podstawowa w Kowali udostępniła pomieszczenia do spotkań z mieszkańcami oraz zajęła się przeprowadzeniem konkursu plastycznego dla uczniów szkół podstawowych, włączającego najmłodszych mieszkańców obszaru w opracowanie dokumentu strategicznego.

Pracownik Urzędu Miejskiego jako przedstawiciel Gminy Poniatowa uczestniczący w spotkaniach konsultacyjnych udzielał wsparcia merytorycznego na etapie opracowania koncepcji. Urząd Miejski w Poniatowej udostępnił również pomieszczenia i sprzęt do organizacji spotkań zespołu roboczego oraz opracował dane niezbędne do przygotowania opisu obszaru.

KGW w Kowali Pierwszej pełniące rolę lidera odpowiedzialne było za koordynację wszelkich działań związanych z opracowaniem koncepcji SV obszaru. Członkinie KGW w konsultacji z partnerami przygotowały harmonogram spotkań z mieszkańcami, zajęły się organizacją spotkań i poczęstunku dla uczestników.

Współpraca pomiędzy partnerami przebiegała bez zastrzeżeń. Zadania zostały przypisane do poszczególnych Partnerów tak, aby się wzajemnie uzupełniały. Dzięki sprawnej współpracy udało się pozyskać niezbędne informacje oraz poznać potrzeby mieszkańców, które pozwoliły na wyznaczenie kierunku rozwoju obszaru służącego aktywizacji lokalnej społeczności oraz poprawie jakości życia mieszkańców.

Wszyscy Partnerzy zadeklarowali swoje zaangażowanie również w proces wdrażania koncepcji oraz dokonywania ewentualnych zmian i aktualizacji dokumentu, nad czym nadzór będzie prowadziło KGW w Kowali Pierwszej.

Rozdział II - Partycypacyjny charakter procesu tworzenia i wdrażania koncepcji

2.1 Udział społeczności lokalnej w opracowaniu koncepcji

Partycypacja społeczna jest podstawowym warunkiem zapewnienia komplementarności pomiędzy obranymi kierunkami działań i poszczególnymi przedsięwzięciami. Koncepcja Smart Village dla naszego obszaru była przygotowywana z aktywnym udziałem lokalnej społeczności, tak by możliwe było poznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru objętego koncepcją.

Konsultacje miały charakter otwarty, były prowadzone z przedstawicielami różnych grup społecznych i wiekowych (mieszkańcami poszczególnych sołectw, przedstawicielami KGW, OSP, klubów sportowych, kółka rolniczego i innych organizacji pozarządowych działających na obszarze objętym koncepcją, przedstawicielami młodzieży i seniorów, przedstawicielami Gminy Poniatowa), tak aby każda grupa mogła zaproponować własne pomysły na rozwój obszaru.

Konsultacje z mieszkańcami odbywały się na każdym etapie prac nad koncepcją Smart Village począwszy od zbierania informacji na temat posiadanych zasobów, analizy potrzeb i potencjału obszaru, poprzez ustalenie priorytetów, określenie celów i odpowiadających im działań, po planowanie wdrażania koncepcji na obszarze.

Celem spotkań było zdiagnozowanie obszaru, dla którego miała być opracowana koncepcja, zbadanie jego zasobów i potencjałów służących rozwojowi obszaru i poprawie jakości życia mieszkańców.

Spotkanie w Niezabitowie

Spotkanie w Niezabitowie

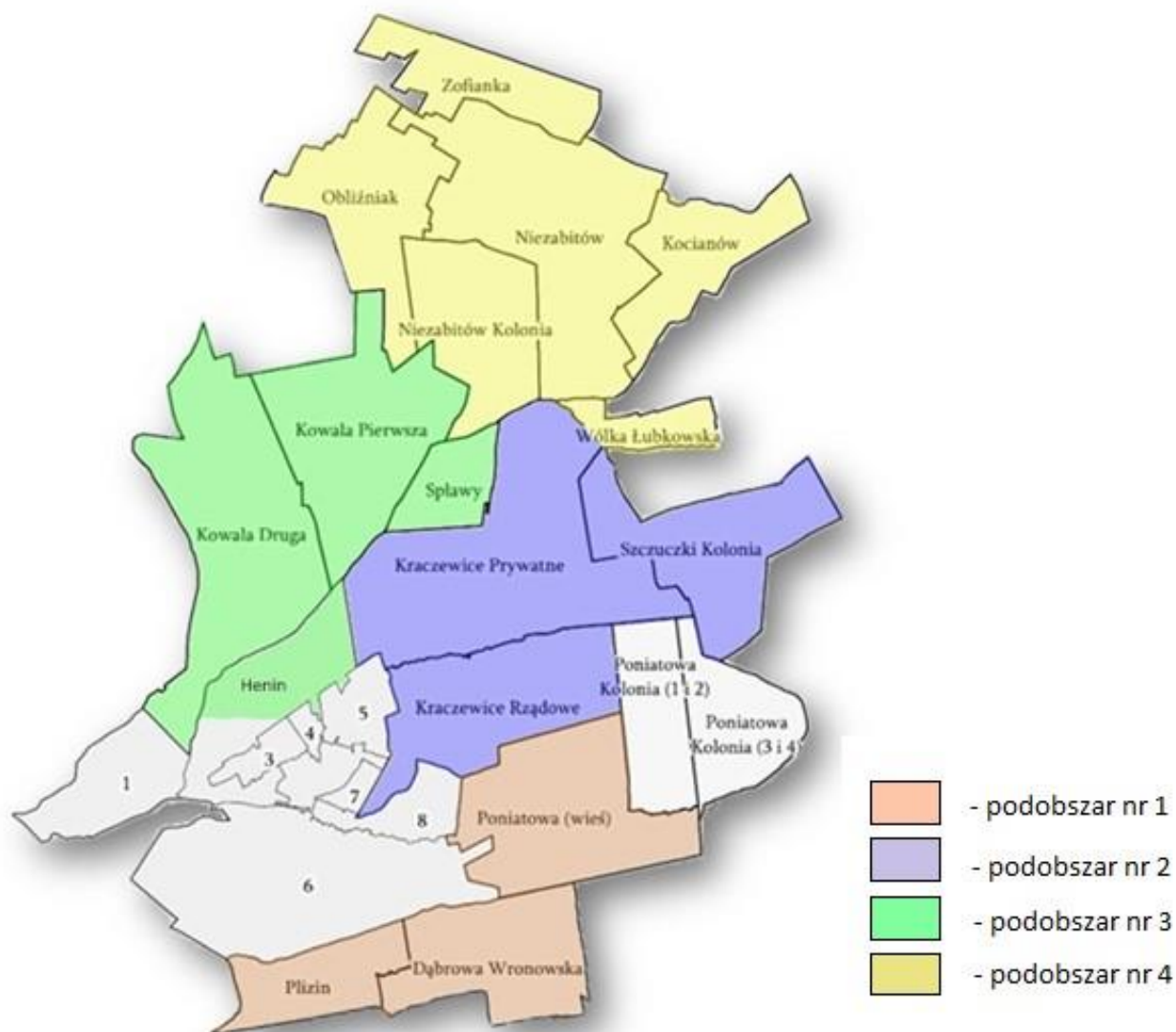
Spotkania w Dąbrowie Wronowskiej i w Kraczewicach

Spotkanie w Kowali Pierwszej

W ramach prowadzonych konsultacji odbyły się 4 spotkania warsztatowe o charakterze integracyjnym w terminach zgodnych z harmonogramem ustalonym przez koordynatora prac nad opracowaniem koncepcji SV – KGW w Kowali Pierwszej, przy czym zostały one zaplanowane w terminach i godzinach popołudniowych umożliwiającym udział jak największej liczby osób. Na potrzeby przeprowadzenia konsultacji obszar, dla którego opracowywana była koncepcja został podzielony na cztery podobszary (ryc. 1): podobszar nr 1 obejmujący sołectwa Dąbrowa Wronowska, Plizin, Poniatowa (wieś), podobszar nr 2 obejmujący sołectwa: Kraczewice Prywatne, Kraczewice Rządowe, Szczuczki – Kolonia, podobszar nr 3 obejmujący sołectwa: Kowala Pierwsza, Kowala Druga, Spławy, sołectwo wiejskie Henin, podobszar nr 4 obejmujący sołectwa: Niezabitów, Niezabitów – Kolonia, Kocianów, Wólka Łubkowska, Oblizniak, Zofianka. W każdym z czterech podobszarów odbyło się jedno spotkanie. W spotkaniach konsultacyjnych uczestniczyło łącznie 61 osób. O planowanych spotkaniach mieszkańcy poszczególnych sołectw byli informowani za pośrednictwem mediów społecznościowych KGW w Kowali Pierwszej oraz Partnerów, plakatów z harmonogramem spotkań zamieszczanych na tablicach ogłoszeń w każdym sołectwie, w szkołach oraz bezpośrednio przez sołtysów (kartka od sołtysa przekazywana „od domu do domu”). Spotkania odbywały się w miejscach ogólnodostępnych dla lokalnej społeczności - świetlicach wiejskich i remizach strażackich oraz budynku lokalnej szkoły, które zostały nieodpłatnie udostępnione w ramach zawiązanych partnerstw.

Ryc. 1. Położenie administracyjne obszaru objętego koncepcją Smart Village z podziałem na podobszary

Podczas spotkań moderowanych przez członkinie KGW w Kowali Pierwszej i pracownika Urzędu Miejskiego w Poniatowej, zebranych mieszkańcom przedstawiono ideę Inteligentnych Wsi (Smart Villages) oraz elementy jakie powinien zawierać dokument strategiczny. Osoby uczestniczące w spotkaniach zgłaszały spostrzeżenia i uwagi na temat zasobów swoich wsi oraz potrzeb i pomysłów na zmiany na obszarze.

Przyjęto schemat, wg którego podczas spotkań poszukiwane były cechy wspólne dla całego obszaru oraz wyróżniki charakterystyczne dla poszczególnych „podobszarów”, wzajemnie się uzupełniające. Mieszkańcy mieli również możliwość zgłaszania uwag i pomysłów do sołtysów w swoich wsiach na działania na obszarze, do czasu zakończenia prac nad koncepcją.

W ramach prowadzonych konsultacji społecznych został również przeprowadzony konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych funkcjonujących na obszarze (SP w Kowali, SP w Kraczewicach, SP w Dąbrowie Wronowskiej, SP w Niezabitowie), pt. „Moja wieś jutro”,

z którego zostały wyłonięone pomysły na realizację działań na obszarze koncepcji, wypracowane przez najmłodszych. Celem konkursu było poznanie wizji wsi widzianej oczami dzieci. Prace konkursowe zostały zaprezentowane w formie wystawy podczas spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami. Autorzy najciekawszych prac zostali wyróżnieni nagrodami.

Prace wyróżnione w konkursie plastycznym „Moja wieś jutro”

Prace wyróżnione w konkursie plastycznym „Moja wieś jutro”

Wręczenie nagród uczestnikom wyróżnionym w konkursie plastycznym „Moja wieś jutro”

Jako formę konsultacji przyjęto również badanie ankietowe, które zostało przeprowadzone wśród młodzieży szkolnej, służące diagnozie potrzeb tej grupy wiekowej w zakresie miejsc i sposobów spędzania wolnego czasu. Ankieta w formie anonimowych kwestionariuszy została przeprowadzona wśród uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych z obszaru objętego koncepcją.

Wyniki przeprowadzonych ankiet pokazały, że młodym ludziom brakuje miejsca do wspólnego spędzania czasu z rówieśnikami oraz rozwijania swoich zainteresowań. Na pytanie czy uważają swoją miejscowość za miejsce atrakcyjne do życia, większość badanej młodzieży udzieliła odpowiedzi, że wieś, w której mieszka nie jest miejscem atrakcyjnym i ciekawym do życia dla młodych ludzi.

Metody prowadzonych konsultacji społecznych:

- otwarte spotkania konsultacyjne z mieszkańcami połączone z warsztatami,
- konkurs plastyczny dla dzieci,
- dialog, rozmowa,
- badanie ankietowe.

2.2 Plan włączenia społeczności we wdrażanie koncepcji

W myśl zasady Nihil Novi czyli nic o nas bez nas, udział mieszkańców obszaru objętego koncepcją Smart Village został przewidziany nie tylko na etapie opracowania koncepcji, ale również na etapie jej wdrażania, służąc rozwojowi obszaru i poprawie jakości życia mieszkańców, a także na etapie monitoringu. Lokalna społeczność będzie współpracowała przy realizacji działań zaplanowanych w koncepcji, będzie miała również możliwość zgłaszania swoich uwag i spostrzeżeń oraz propozycji zmian w koncepcji na każdym etapie jej realizacji.

W tym celu, został powołany zespół roboczy, składający się z reprezentacji każdego z czterech podobszarów znajdujących się na terenie koncepcji. Podobszary reprezentują sołtysi oraz radni Rady Miejskiej w Poniatowej z poszczególnych sołectw. Prace zespołu roboczego są koordynowane przez Koło Gospodyń Wiejskich w Kowali Pierwszej, pełniące rolę lidera. Zespół roboczy nadzorował przygotowanie dokumentu strategicznego, a także będzie sprawował pieczę nad procesem wdrażania koncepcji Smart Village na obszarze. Po przyjęciu dokumentu koncepcji, spotkania zespołu roboczego będą odbywały się jeden raz w roku (lub częściej - zależnie od potrzeb) w celu monitoringu i ewaluacji wypracowanych rozwiązań i przedsięwzięć.

W przypadku pojawienia się nowych potrzeb czy też możliwości rozwoju obszaru, dokument będzie aktualizowany po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami.

Rozdział III - Analiza obszaru wdrażania koncepcji

3.1 Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi najpopularniejszą i najskuteczniejszą metodę analityczną identyfikacji słabych i silnych stron obszaru oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed nimi.

Zgodnie z wytycznymi wynikającymi z analizy SWOT należy opierać się na mocnych stronach, niwelować słabe strony, unikać zagrożeń oraz wykorzystywać szanse. SWOT stanowi podstawę do rozważań nad przyszłością obszaru.

Podczas prac nad analizą SWOT obszaru objętego koncepcją Smart Village, zgodnie z zasadą partycypacji społecznej, zaangażowani byli mieszkańcy z wszystkich czterech podobszarów – w tym przedstawiciele różnych grup społecznych: członkowie stowarzyszeń i innych organizacji działających na obszarze, lokalni przedsiębiorcy, sołtysi, przedstawiciele rad sołeckich, przedstawiciele Gminy Poniatowa, mieszkańcy obszaru reprezentujący różne grupy wiekowe (od najmłodszych po seniorów), którzy mieli możliwość przedstawienia swoich pomysłów i zaproponowania własnych wizji na rozwój „małej ojczyzny”.

Opracowano stan obecny obszaru objętego koncepcją Smart Village, obrazujący jego silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

Wyniki przeprowadzonej analizy SWOT w poszczególnych podobszarach przedstawiają poniższe tabele.

Analiza SWOT dla podobszaru nr 1 obejmującego sołectwa: Dąbrowa Wronowska, Plizin, Poniatowa (wieś)

Mocne strony	Słabe strony
- prężnie działające organizacje (KGW w Dąbrowie Wronowskiej, KGW w Plizinie, KGW w Poniatowej Wsi, OSP w Dąbrowie Wronowskiej, OSP w Poniatowej Wsi), - zasoby lokalowe (remiza strażacka w Dąbrowie Wronowskiej, remiza strażacka w Poniatowej Wsi), - bliskość lasu oraz dzika zwierzyna występująca w okolicznych lasach, - występowanie miejsc atrakcyjnych przyrodniczo - Dolina Ciemieni (Plizin, Dąbrowa Wronowska), - siłownia w Dąbrowie Wronowskiej, - nowa hala sportowa przy budynku szkoły podstawowej w Dąbrowie Wronowskiej, - przedsięwzięcia sportowe, - miejsca pamięci historycznej - pomnik żydowski i pomnik jeńców wojennych w Plizinie, - historia szlaku Powstania Listopadowego - bogate dziedzictwo kulturowe - tradycje kultywowane przez Kapelę Ludową "Dąbrowiaczy", lokalna kronika	- brak oświetlenia terenu przy szkole i boiska przyszkolnego w Dąbrowie Wronowskiej, - mała aktywność społeczna, - brak umiejętności obsługi mediów społecznościowych (Facebook), - brak chodnika (Plizin), - brak dostępu do dobrze działającego internetu, zwłaszcza w miejscach publicznych - brak infrastruktury dla pieszych – brak chodnika w Plizinie, - brak transportu do szkoły z sąsiednich miejscowości, - brak miejsc do integracji mieszkańców w plenerze, - brak oznakowania miejsc atrakcyjnych pod względem przyrodniczym i historycznym występujących na obszarze
Szanse	Zagrożenia
- boisko sportowe przy szkole w Dąbrowie Wronowskiej, - występujące na obszarze działki inwestycyjne pod zabudowę, - organizowane na obszarze imprezy integracyjne, np. „Softysiada” w Dąbrowie Wronowskiej, - wytwarzane przez organizacje dania i produkty lokalne, - możliwość korzystania ze środków finansowych pochodzących z funduszu sołeckiego Gminy Poniatowa, - świetlica wiejska w Plizinie - siedziba KGW, - pozyskanie miejsca na plac zabaw w Plizinie	- ziemia słabej klasy bonitacyjnej, - zmieniające się i niekorzystne przepisy prawne - brak dostępnych środków finansowych na realizację zamierzonych działań

Analiza SWOT dla podobszaru nr 2 obejmującego sołectwa: Kraczewice Prywatne, Kraczewice Rządowe, Szczuczki - Kolonia

Mocne strony	Słabe strony
- prężnie działające na obszarze organizacje (KGW w Kraczewicach, KGW w Szczuczkach – Kolonii, OSP w Kraczewicach, OSP w Szczuczkach - Kolonii), - działające zespoły promujące lokalne dziedzictwo kulturowe - zespół śpiewaczy „Kraczewianie”, - Wiejski Klub Sportowy „Poraj” Kraczewice oferujący zajęcia sportowe dla dzieci, - aktywnie działająca rada parafialna, - siłownia plenerowa, - plac zabaw, - zasoby lokalowe (remiza strażacka OSP w Kraczewicach, remiza strażacka OSP w Szczuczkach - Kolonii), - muzeum przy starej plebani w Kraczewicach, - sala multimedialna w piekarni rzemieślniczej w Kraczewicach, - oferta edukacyjna w postaci tematycznych warsztatów piekarniczych, - miejsca związane z dziedzictwem historycznym obszaru (cmentarz żołnierzy austriackich, cmentarz żołnierzy niemieckich poległych podczas I Wojny Światowej, cmentarz zabytkowy, Mogiła Powstańcza Poświęcona Bohaterom Poległym w 1831 r. w Walkach o Niepodległość w Kraczewicach Prywatnych, zbiorowa mogiła pamięci Żołnierzy Armii Krajowej Wojska Polskiego poległych w latach 1939 – 1946 znajdująca się na cmentarzu parafialnym w Kraczewicach Prywatnych, okopy z I Wojny Światowej pomiędzy Poniatową a Kraczewicami), - występujące na obszarze zabytki - park i secesyjny pałac Gerliczów w Kraczewicach, kościół w Kraczewicach, - tradycyjne historyjki ludowe, - potencjał ludzki - poczucie przynależności mieszkańców do obszaru i więź międzyludzka - bogate dziedzictwo kulinarne z licznie występującymi na obszarze produktami lokalnymi	- problemy komunikacyjne, - brak lokalnych liderów, - brak internetu w miejscach ogólnodostępnych (remizy strażackie, miejsca spotkań mieszkańców), - brak oświetlenia terenu w otoczeniu budynku szkoły podstawowej w Kraczewicach Rządowych, - brak oświetlenia boiska przyszkolnego w Kraczewicach Rządowych
Szanse	Zagrożenia
- plac do zagospodarowania przy starym sklepie, - utworzenie szlaku opartego o bogatą historię obszaru, - udział w szkoleniach i wyjazdach studyjnych dla rolników i przedstawicieli organizacji pozarządowych umożliwiających poznanie dobrych praktyk w zakresie wykorzystania lokalnych zasobów i wdrożenia ich na obszarze	- brak środków finansowych na realizację zaplanowanych działań, - zmieniające się przepisy prawne ograniczające rozwój obszaru (np. przepisy dotyczące sprzedaży bezpośredniej), - nie rozwiązana sprawa spadkowa Pałacu Gerliczów w Kraczewicach

Analiza SWOT dla podobszaru nr 3 obejmującego sołectwa: Kowala Pierwsza, Kowala Druga,

Spławy, sołectwo wiejskie Henin

Mocne strony	Słabe strony
- prężnie działające organizacje (KGW w Kowali Pierwszej, KGW w Spławach, Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Kowala „Podkowa”, OSP w Kowali Pierwszej, OSP w Kowali Drugiej, OSP w Spławach, Ludowy Klub Sportowy „Drako” Kowala, Kółko Rolnicze w Kowali Drugiej, - zespół śpiewaczy „Kowalanki” kultywujący lokalny folklor, - plac zabaw we wsi Spławy, - zasoby lokalowe: remiza strażaka OSP w Spławach, remiza strażacka OSP w Kowali Pierwszej, remiza strażacka OSP w Kowali Drugiej, budynek siedziby KGW w Kowali Pierwszej, - budynek szkoły podstawowej wraz z nową salą gimnastyczną w Kowali Drugiej, - boisko sportowe przy szkole podstawowej w Kowali Drugiej, - zbiorniki i cieki wodne atrakcyjne turystycznie i przyrodniczo – rzeczka ze źródłem w Kowali Pierwszej i Kowali Drugiej, staw i teren zielony obok siedziby KGW w Kowali Pierwszej, staw tzw. „Pacowiec”, - lokalne zabytki i pomniki przyrody – kaplica dworska w Kowali Pierwszej, lipa pomnikowa i krzyż w Kowali Pierwszej, - liczne produkty lokalne występujące na obszarze – miód z Pasieki w Kowali Drugiej, sery kozie, chleb swojski, przetwory owocowo – warzywne, susze, octy winne i herbaty ziołowe od lokalnych wytwórców, - mlekomat w Kowali Pierwszej, - aktywność społeczna mieszkańców, - dobrze wyposażone w sprzęt ratowniczo - gaśniczy strażnice OSP (agregaty prądotwórcze)	- brak oświetlenia terenu przy szkole i boiska przyszkolnego w Kowali Drugiej, - brak dostępu do internetu w miejscach ogólnodostępnych dla mieszkańców - budynku OSP w Kowali Pierwszej, budynku OSP w Kowali Drugiej, OSP w Spławach i siedzibie KGW w Kowali Pierwszej, - brak oświetlenia w Kowali Pierwszej, - brak oświetlenia przy placu zabaw w Spławach i na skrzyżowaniu, - brak placu zabaw w Kowali Pierwszej i Kowali Drugiej, - brak chodnika w Kowali Pierwszej i Spławach, - brak przejścia dla pieszych w Kowali Pierwszej, - brak ciepłej wody przy budynku OSP w Spławach, OSP w Kowali Pierwszej i OSP w Kowali Drugiej, - brak boiska w Kowali Pierwszej, - brak czytelnych tablic informacyjnych w sołectwach, - brak znaków drogowych oznaczających miejscowości: Kowalę Pierwszą i Kowalę Drugą
Szanse	Zagrożenia
- możliwość zagospodarowania terenu wokół siedziby KGW w Kowali Pierwszej, - staw „Pacowiec” i teren wokół niego - miejsce spotkań, - udział przedstawicieli organizacji i mieszkańców w wizytach studyjnych, wyjazdach integracyjnych i szkoleniach służących zwiększeniu wiedzy na temat organizacji życia na wsi oraz poznaniu dobrych praktyk mających na celu rozwój obszaru, - nawiązanie współpracy KGW w Kowali Pierwszej z biurem podróży "Rajskie Wrota", mającej na celu rozpowszechnienie i sprzedaż oferty zajęć edukacyjno – warsztatowych prowadzonych przez KGW w ramach powstałej Zielonej Art. Pracowni	- stary budynek mieszkalny na placu zabaw w Spławach, - brak miejsca na plac zabaw przy budynku Szkoły Podstawowej w Kowali Drugiej, - brak środków finansowych na realizację zaplanowanych działań, - niekorzystne i dynamicznie zmieniające się przepisy prawne

Analiza SWOT dla podobszaru nr 4 obejmującego sołectwa: Niezabitów, Niezabitów-Kolonia, Kocianów, Wólka Łubkowska, Obliźniak, Zofianka

Mocne strony	Słabe strony
- prężnie działające organizacje (Stowarzyszenie Kobiet „Zielone Sióło” w Niezabitowie, KGW w Obliźniaku, KGW w Zofiance, OSP w Niezabitowie, OSP w Obliźniaku, OSP w Zofiance), - zasoby lokalowe: budynek remizy strażackiej w Niezabitowie, - przebiegająca przez Niezabitów linia kolejki wąskotorowej, - miejsca pamięci historycznej – Pomnik Żołnierzy Niezłomnych w Niezabitowie, Kapliczka ku czci poległych o wolność i niepodległość Polski w latach 1939 – 1945 w Niezabitowie – Kolonii, Pomnik Pamięci Jeńców Radzieckich w Niezabitowie – Kolonii, Bezimienna Mogiła Żołnierza II Wojny Światowej w Obliźniaku, - zabytkowa Aleja Lipowa w Niezabitowie, - miejsca noclegowe w Zofiance – agroturystyka, - przebiegający przez obszar szlak rowerowy „Nitką kolejki wąskotorowej”	- brak oświetlenia terenu przy szkole i boiska przyszkolnego w Niezabitowie, - brak placu zabaw, - brak miejsca na plac zabaw (Obliźniak), - brak zaangażowania lokalnej społeczności, - niska aktywność społeczna seniorów, - niski poziom wiedzy mieszkańców na temat prowadzenia działalności agroturystycznej, - brak miejsc postojowych na trasie biegnącego szlaku rowerowego
Szanse	Zagrożenia
- plac zabaw przy szlaku rowerowym, - czyste nieskażone powietrze, - oczko wodne do zarybienia w Niezabitowie, - tereny do zagospodarowania wzdłuż biegnących ścieżek rowerowych, - wykorzystanie mody na aktywny i zdrowy tryb życia w tym naturalną żywność pochodzącą bezpośrednio od rolnika, - producenci lokalnych produktów, - modernizacja biegnącej linii kolejki wąskotorowej, - udział w szkoleniach podnoszących wiedzę z zakresu prowadzenia działalności agroturystycznej	- wandalizm, - plany elektrowni wiatrowej, - unijne przepisy blokujące bezpośrednią sprzedaż od rolnika

Poniższa tabela przedstawia ogólną analizę SWOT dla całego obszaru objętego koncepcją SV, z uwzględnieniem ww. analiz z diagnozą stanu obecnego obszaru SV oraz wynikami konsultacji społecznych przeprowadzonych wśród społeczności lokalnej obszaru w formie spotkań, dyskusji oraz ankiet.

Uproszczona Analiza SWOT obszaru objętego koncepcją SV

Mocne strony	Słabe strony
- czyste i nieskażone środowisko naturalne z bogactwem obszarów chronionych i czystych wód sprzyjających rozwojowi turystyki, - duża ilość miejsc atrakcyjnych przyrodniczo, terenów zielonych, lasów i stawów z przebiegającymi przez teren szlakami turystycznymi, - liczne cieki i zbiorniki wodne o dużej atrakcyjności przyrodniczej i rekreacyjnej, - sprzyjające warunki do rozwoju turystyki „W zgodzie z naturą” wykorzystującej istniejące atrakcje i walory kulturowe, historyczne i przyrodnicze oraz wytwarzane na obszarze produkty lokalne, - dobrze rozwinięte rolnictwo wytwarzające wysokiej jakości produkty, - bogate dziedzictwo kulturowe, przyrodnicze i historyczne obszaru (liczne zabytki, pomniki przyrody, miejsca pamięci historycznej, kuchnia regionalna, tradycyjne produkty lokalne, zespoły i grupy kultywujące lokalny folklor i tradycje ludowe), - prężnie działające organizacje pozarządowe (KGW, OSP, kluby sportowe, kółko rolnicze), - dobrze rozwinięta ogólnodostępna infrastruktura sportowa (sale sportowe przy szkołach podstawowych, boiska sportowe), - zasoby lokalowe stanowiące miejsca spotkań dla mieszkańców, - dobre skomunikowanie z ośrodkami miejskimi w gminie, powiecie i województwie - aktywność społeczna mieszkańców otwartych na współpracę z innymi podmiotami z dużą liczbą lokalnych liderów i pasjonatów, - dobre nasłonecznienie stwarzające odpowiednie warunki do wykorzystania energii słonecznej, - dobrze rozwinięta baza edukacyjno-wychowawcza	- niewystarczająca infrastruktura rekreacyjno – turystyczna na obszarze, - niewystarczająca infrastruktura dedykowana dzieciom i seniorom (place zabaw, siłownie zewnętrzne), - niewystarczająca infrastruktura sportowa, - brak oświetlenia przy obiektach ogólnodostępnych (szkoły, boiska sportowe, place zabaw, świetlice wiejskie), - niewystarczające oświetlenie uliczne oraz oznakowanie drogowe - brak sygnalizacji świetlnej przy szkołach służących zwiększeniu bezpieczeństwa dzieci, - brak dostępu do internetu w budynkach użyteczności publicznej tj. remizy OSP, siedziby KGW, ogólnodostępnych dla mieszkańców, - niewystarczająca oferta kulturalna, w tym niewielka ilość wydarzeń kulturalnych i integracyjnych dla mieszkańców obszaru, - brak miejsc spotkań dla młodzieży, - brak oferty zajęć pozaszkolnych dla młodzieży, - starzejące się społeczeństwo – odpływ ludzi młodych do większych ośrodków miejskich oraz niska aktywność społeczna seniorów, - niedostateczne wykorzystanie zasobów przyrodniczych, kulturowych i historycznych pod kątem turystyki i rekreacji, - niewystarczające oznakowanie miejsc atrakcyjnych pod względem przyrodniczym i historycznym występujących na obszarze, - niska świadomość mieszkańców w zakresie występujących na obszarze zasobów przyrodniczych, historycznych i kulturowych,

	- niska świadomość mieszkańców w zakresie wykorzystania turystyki i produktów lokalnych jako dodatkowego źródła dochodu, - niedostateczny poziom wiedzy i doświadczenia lokalnych liderów na temat organizowania życia społecznego w swoich miejscowościach, - - niedostateczne wykorzystanie zasobów odnawialnych źródeł energii
Szanse	Zagrożenia
- położenie w niedalekiej odległości od ośrodków turystycznych (Kazimierz Dolny, Nałęczów), - ogólnokrajowy trend dotyczący turystyki „W zgodzie z naturą” oraz turystyki weekendowej wykorzystującej lokalne zasoby obszaru, - panująca moda na zdrowy i aktywny tryb życia, w tym na eko produkty pochodzące prosto od rolnika, - rosnąca świadomość społeczna na temat zdrowej lokalnej żywności oraz aktywnego stylu życia, - rosnące zainteresowanie mieszkańców obszaru SV kultywowaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego - nawiązanie współpracy i wsparcie ze strony JST (z Gminą Poniatowa), w zakresie pozyskiwania środków na realizację zaplanowanych działań, - nawiązanie współpracy z biurem podróży „Rajskie Wrota”, - możliwość pozyskiwania dofinansowania na realizację inwestycji i działań miękkich ze środków zewnętrznych, - wyznaczenie i zagospodarowanie szlaku turystycznego, - utworzenie oferty zajęć dla młodzieży	- starzenie się społeczeństwa związane z niskim wskaźnikiem urodzeń oraz migracją mieszkańców obszaru do większych ośrodków miejskich, - niska aktywność społeczna i niechęć do podejmowania lokalnych inicjatyw, - niekorzystne i niestabilne przepisy prawne, - brak środków finansowych na realizację inwestycji i przedsięwzięć dla mieszkańców, - bierność społeczna młodego pokolenia oraz brak integracji młodzieży z pozostałymi mieszkańcami wsi, - zanieczyszczanie środowiska naturalnego, - niekorzystne zjawiska przyrodnicze

3.2 Główne wyzwania

Przeprowadzenie analizy SWOT pozwoliło na zidentyfikowanie obszarów problemowych istniejących na terenie objętym koncepcją Smart Village oraz wskazanie potencjału do rozwoju obszaru w celu poprawy jakości życia jego mieszkańców.

Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, że obszar objęty koncepcją charakteryzuje się dużą ilością mocnych stron, co daje szansę na pomyślność zaplanowanych działań zmierzających do rozwoju obszaru.

Analiza SWOT pokazała, że każde z sołectw wchodzących w obszar objęty koncepcją Smart Village posiada niepowtarzalne i wyróżniające go na tle pozostałych cechy, które zebrane łącznie mogą stanowić podstawę rozwoju dla wszystkich wsi obszaru SV.

Podstawowym wyzwaniem będzie podjęcie działań zmierzających do stworzenia na obszarze SV miejsca przyjaznego do życia dla mieszkańców oraz atrakcyjnego turystycznie.

W tym celu wśród głównych kierunków działań powinny się znaleźć przedsięwzięcia zmierzające do zagospodarowania przestrzeni publicznej pod kątem turystycznym i rekreacyjno - wypoczynkowym wraz z wykorzystaniem zasobów przyrodniczych, historycznych i kulturowych (w tym produktów lokalnych) obszaru na rzecz turystyki i rekreacji, gdyż sprzyjać to będzie wykorzystywaniu szans i ograniczeniu wzajemnego potęgowania się słabych stron i zagrożeń.

Wyzwaniem służącym rozwojowi obszaru będzie realizacja inwestycji dotyczących rozbudowy brakującej infrastruktury turystyczno – rekreacyjnej w postaci inteligentnych przystanków turystycznych (wiaty z wyposażeniem, tablice informacyjno – edukacyjne), powstałych na trasie utworzonego szlaku turystycznego, wykorzystujących odnawialne źródła energii oraz pozyskanie środków finansowych na realizację tych inwestycji. Odpowiednio zagospodarowana przestrzeń publiczna stworzy dogodne warunki do rozwoju gospodarczego obszaru, wpłynie na zwiększenie dochodów jego mieszkańców i tym samym poprawę jakości życia. Planowana do utworzenia infrastruktura turystyczno – rekreacyjna będzie stanowić element poprawiający funkcjonalność oraz estetykę obszaru służąc nie tylko turystom, ale również jego mieszkańcom.

Istotne jest podnoszenie świadomości mieszkańców o posiadanych na obszarze zasobach oraz wiedzy jak je wykorzystać dla rozwoju turystycznego i gospodarczego obszaru.

Należy także podnieść poziom wiedzy i kompetencje przede wszystkim osób zaangażowanych w rozwój turystyczny obszaru (członków organizacji, lokalnych wytwórców, pasjonatów, osoby zainteresowane działalnością agroturystyczną).

Na obszarze objętym koncepcją istnieje również potrzeba zwiększenia atrakcyjności obszaru jako miejsca przyjaznego do życia dla mieszkańców, szczególnie dla osób młodych, które nie uczestniczą w życiu społecznym ze względu na utrudniony dostęp do miejsc społeczno – kulturalnych, a przez to wykazują się niskim poczuciem lokalnej tożsamości. Stworzenie dla młodzieży przestrzeni do spędzania wolnego czasu i integracji oraz przygotowanie oferty zajęć im dedykowanych, włączy ich w życie społeczne obszaru oraz pobudzi do działania i zwiększy ich poczucie przynależności do obszaru, na którym mieszkają, co wpłynie na zmniejszenie zagrożenia migracją.

Niezwykle ważne jest także położenie nacisku na działania zmierzające do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców obszaru. Niemal na całym obszarze występują braki infrastrukturalne związane z deficytem oświetlenia miejsc ogólnodostępnych, dlatego też w celu poprawy bezpieczeństwa

mieszkańców istnieje potrzeba montażu w tych miejscach lamp zasilanych panelami fotowoltaicznymi, wykorzystujących energię słoneczną. Dzięki zamontowanemu oświetleniu mieszkańcy będą mogli korzystać z obiektów sportowych i rekreacyjnych (tereny przyszkolne, boiska, place integracyjne dla dzieci i seniorów) także w godzinach wieczornych.

Istotnym wyzwaniem na obszarze koncepcji jest wzmacnianie stopnia integracji i aktywności lokalnej społeczności. Warto wspierać aktywność mieszkańców i ich organizacji w tworzeniu infrastruktury i różnorodnych form życia społecznego obszaru, gdyż ma to wpływ na wykorzystanie szans i ograniczenie zagrożeń. Należy wzmacniać kompetencje mieszkańców w zakresie organizowania życia społecznego na wsi oraz animowania lokalnej społeczności. Jest to ważne szczególnie w kontekście występującego na obszarze problemu starzejącego się społeczeństwa i bierności lokalnych seniorów spowodowanej brakiem aktywności zawodowej, samotnością, złym stanem zdrowia oraz brakiem dostępności do miejsc, w których mogliby się integrować z osobami w podobnym przedziale wiekowym. Chcemy zaangażować seniorów do realizacji wspólnych działań aktywizujących mieszkańców, służących rozwojowi naszych miejscowości, by poczuli, że stanowią niezwykle ważną część lokalnej społeczności.

3.3 Główne szanse rozwojowe

Kluczowym potencjałem obszaru dającym szansę ma jego rozwój są uwarunkowania przyrodnicze, czyste nieskażone środowisko naturalne oraz liczne zasoby, które mogą zostać wykorzystane do rozwoju turystyki.

Wykorzystanie zasobów obszaru, szczególnie walorów przyrodniczych, a także historycznych i kulturowych oraz utworzenie infrastruktury turystyczno – rekreacyjnej (wiaty z wyposażeniem, tablice informacyjno – edukacyjne), z zastosowaniem innowacyjnych rozwiązań i energii słonecznej, wpłynie na podniesienie atrakcyjności obszaru oraz wzrost liczby turystów go odwiedzających.

Tereny zielone, lasy, pomniki przyrody oraz akweny wzdłuż przebiegających szlaków turystycznych, stwarzają możliwość rozwoju turystyki „W zgodzie z naturą”, czemu dodatkowo sprzyja ogólnokrajowy trend na zdrowy i aktywny tryb życia. Mocną stroną świadczącą o potencjale turystycznym jest również bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne: zlokalizowane na obszarze zabytki, liczne miejsca pamięci, szlaki turystyczne, a także dziedzictwo kulinarne oraz wytwarzane lokalnie produkty. Szansą na zwiększenie ruchu turystycznego na obszarze jest wyznaczenie i oznakowanie szlaku rowerowego biegnącego przez obszar oraz stworzenie aplikacji mobilnej uwzględniającej atrakcje turystyczne obszaru.

Szansą rozwojową obszaru jest także wykorzystanie dobrego nasłonecznienia, które może zostać wykorzystane przy planowanych rozwiązaniach infrastrukturalnych (inteligentne przystanki turystyczne zasilane panelami fotowoltaicznymi, oświetlenie z wykorzystaniem energii słonecznej).

Wykonanie infrastruktury w postaci placów zabaw połączonych z siłowniami zewnętrznymi oraz oświetlenia w miejscach ogólnodostępnych dla mieszkańców, nie tylko poprawi bezpieczeństwo na obszarze koncepcji, ale również sprawi, że będzie postrzegany przez mieszkańców jako atrakcyjny i przyjazny do życia, co jest istotne szczególnie w oczach młodego pokolenia.

Powstanie Zielonej Art. Pracowni oferującej szeroki wachlarz zajęć warsztatowych, ukierunkowanych przede wszystkim na ekologię, będzie dodatkowym atutem wpływającym na rozwój ruchu turystycznego oraz wzrost gospodarczy obszaru. Rozpowszechnienie oferty edukacyjno – warsztatowej wśród przyjezdných turystów, a także mieszkańców obszaru będzie możliwe dzięki nawiązaniu współpracy z lokalnym Biurem podróży „Rajskie Wrota”.

Odpowiednie zaplecze lokalowe daje szansę na zagospodarowanie świetlic wiejskich do pełnienia funkcji miejsc spotkań i integracji dla młodzieży oraz seniorów, służąc aktywizacji tych grup społecznych.

Ogromnym atutem obszaru objętego koncepcją Smart Village jest istnienie prężnie działających organizacji, grup i zespołów śpiewaczych, kultywujące lokalne tradycje i zwyczaje, które poprzez swoją twórczość artystyczną ocalają od zapomnienia tradycje polskiej wsi. Bazując na wiedzy, umiejętnościach i doświadczeniu mieszkańców możliwe będzie organizowanie życia społecznego i kulturalnego na obszarze, m. in. organizowanie spotkań z wykorzystaniem wiedzy seniorów, stanowiących szansę na aktywizację grup nieaktywnych społecznie oraz przyczyniających się do integracji międzypokoleniowej.

Wykorzystanie szans jakie dają możliwości obszaru wynikające z jego zasobów oraz zastosowanie ekologicznych rozwiązań pozwoli na stworzenie obszaru przyjaznego zarówno dla mieszkańców, jak i turystów.

Rozdział IV - Logika interwencji

4.1 Cele i działania

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy obszaru oraz wniosków wynikających z opracowanej analizy SWOT, obrazującej mocne i słabe strony obszaru, powstała logika interwencji definiująca zadania, które będą podejmowane w celu realizacji misji koncepcji Smart Village, jaką jest **rewitalizacja usług wiejskich poprzez społeczne i cyfrowe innowacje w takich dziedzinach jak poprawa bezpieczeństwa, energia, edukacja, turystyka i ochrona środowiska**.

Zaplanowane działania posiadające odniesienie do komponentu cyfrowego, środowiskowego i klimatycznego, łączące nowoczesne technologie z rozwojem turystyki na obszarach wiejskich opierającej się o lokalne zasoby, pozwolą na stworzenie przestrzeni dla mieszkańców, w której będzie im się żyło lepiej, będącej płaszczyzną do rozwoju pasji i zainteresowań oraz aktywizacji i integracji mieszkańców obszaru. Jednocześnie będą one zgodne i komplementarne z dokumentami strategicznymi i planistycznymi obowiązującymi na obszarze, takimi jak: Strategia Rozwoju Gminy Poniatowa na lata 2015-2025, Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Poniatowa na lata 2019-2024, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Poniatowa, Gminny Program Rewitalizacji na lata 2024-2030, Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2023 – 2027 dla obszaru Lokalnej Grupy Działania „Owocowy Szlak”.

Cele i działania

Lp.	Cele	Działania
1.	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej obszarów wiejskich oraz rozwój ekoturystyki	- utworzenie i oznakowanie rowerowego szlaku turystycznego przebiegającego przez sołectwa na obszarze objętym koncepcją SV, z uwzględnieniem zasobów przyrodniczych, kulturalnych i historycznych obszaru; - powstanie w każdej miejscowości objętej koncepcją, inteligentnych przystanków turystycznych stanowiących miejsca odpoczynku dla turystów na trasie utworzonego szlaku rowerowego oraz jednocześnie integracyjne Strefy Aktywizacji Międzypokoleniowej tzw. SAM-y. Przystanki będą składały się z wiat turystyczno - rekreacyjnych wyposażonych w grill, stojaki na rowery oraz „smart” ławeczki solarne posiadające funkcję ładowania urządzeń

		mobilnych, oświetlenie oraz wyposażone w moduł Wi-Fi, zasilane panelem fotowoltaicznym wykorzystującym energią słoneczną; - postawienie stacji naprawy rowerów przy powstałych wiatkach turystyczno - rekreacyjnych - 1 stacja naprawy rowerów w każdym z czterech podobszarów; - postawienie w każdej miejscowości objętej koncepcją tablic informacyjno – edukacyjnych zawierających dane o historii miejscowości i jej zasobach przyrodniczych, kulturowych i historycznych, ciekawych punktach wartych zobaczenia. Dodatkowo na tablicy zostanie zamieszczona mapa obszaru, z przebiegiem szlaku rowerowego oraz lokalizacją atrakcji turystycznych oraz punktów sprzedaży wytwarzanych lokalnie produktów (np. sery kozie, mleko prosto od krowy, cebularz lubelski, miody z domowej pasieki, itp.). Tablice będą posiadały podświetlenie na czujnik ruchu, zasilane panelem fotowoltaicznym; - stworzenie i zastosowanie na obszarze aplikacji „SMART GRA ” opartej na tradycyjnej lokalnej grze „PODCHODY” będącej interaktywnym przewodnikiem po szlaku turystycznym terenu objętego Koncepcją SV. Aplikacja będzie stanowiła połączenie nowoczesnej technologii z tradycją, aktywnością na świeżym powietrzu, a także edukacją i rozrywką. Będzie integrowała różnorodne funkcje (mapki, punkty, łamigłówki, zagadki, rebusy związane z historią, kulturą, naturą, lokalnymi atrakcjami, zadania takie jak np. odnajdywanie i fotografowanie określonego miejsca na mapie). W aplikacji będą również zaznaczone punkty informacyjno - turystyczne, atrakcje turystyczne obszaru, lokalizacja wiat turystyczno – rekreacyjnych oraz punktów sprzedaży produktów wytworzonych lokalnie (np. mlekomat, piekarnia, punkt sprzedaży kozich serów). - utworzenie w każdym sołectwie integracyjnych placów „Od przedszkola do seniora”, stanowiących strefę odpoczynku i relaksu mieszkańców terenów wiejskich, które będą składały się z placu zabaw dla dzieci
--	--	---

		połączonego z siłownią zewnętrzną dla seniorów, pełniącą funkcję rehabilitacyjną. Powstałe place będą posiadały oświetlenie zasilane panelami fotowoltaicznymi wykorzystującymi energię słoneczną, będą także wyposażone w ekologiczne elementy edukacyjne – tablice edukacyjne, ławo-stoły z grami, itp.; - organizacja szkoleń zwiększających wiedzę mieszkańców w zakresie rozwoju turystyki
2.	Łagodzenie zmian klimatu i ochrona środowiska naturalnego	- montaż instalacji fotowoltaicznych na ogólnodostępnych budynkach służących aktywizacji i integracji mieszkańców, tj. remizy OSP, siedziby KGW, świetlice wiejskie w celu zwiększenia samowystarczalności i niezależności energetycznej; - Inteligentne eko-oczyszczalnie przy budynkach stanowiących ogólnodostępne miejsca integracji społeczności wiejskiej, tj. remizy OSP, siedziby KGW, świetlice wiejskie; - postawienie w każdym sołectwie tablic informacyjnych z podświetleniem zasilanym energią słoneczną, służących ogółowi mieszkańców
3.	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców obszaru	- wykonanie oświetlenia zasilanego panelami fotowoltaicznymi wykorzystującymi energię słoneczną na terenach i boiskach przyszkolnych, placach integracyjnych łączących place zabaw z siłowniami zewnętrznymi, przy budynkach służących ogółowi mieszkańców, tj. remizy OSP, siedziby KGW, świetlice wiejskie; - wykonanie oświetlenia sygnalizacyjnego zasilanego panelami fotowoltaicznymi w strefach zagrożonych – w pobliżu szkół zlokalizowanych na obszarze SV oraz przy przejściach dla pieszych
4.	Upowszechnienie na obszarze dostępu do technologii informacyjno – komunikacyjnych	- pozyskanie dostępu do sieci światłowodowego internetu szerokopasmowego zapewniającego wysoką jakość transmisji danych, który zostanie zamontowany w budynkach dostępnych dla ogółu

		mieszkańców, tj. świetlice wiejskie, siedziby KGW, remizy OSP; - utworzenie „smart” kawiarenek internetowych wyposażonych w komputery z dostępem do internetu światłowodowego mających na celu zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców, szczególnie osób starszych; - organizacja spotkań edukacyjno – aktywizujących dla seniorów związanych z obsługą komputera, poruszaniem się w internecie, w tym obsługą mediów społecznościowych, obsługą urządzeń mobilnych, służących dodatkowo integracji międzypokoleniowej – zajęcia będą prowadzone przez lokalną młodzież.
5.	Tworzenie przestrzeni do rozwoju pasji i zainteresowań oraz integracji mieszkańców	- utworzenie „Zielonej Art Pracowni” poprzez renowację budynku siedziby KGW w Kowali Pierwszej i zagospodarowanie przestrzeni wokół niego - powstanie eko-oczyszczalni oraz dokonanie zielonych nasadzeń; - przeprowadzenie akcji ekologicznych związanych z dokonaniem nasadzeń roślin przy budynkach świetlic wiejskich funkcjonujących na obszarze objętym koncepcją, utworzeniem zielników oraz ogródków warzywnych, w co zostaną zaangażowani uczniowie lokalnie działających szkół podstawowych oraz pozostali mieszkańcy; - przeprowadzanie akcji dotyczących ekologicznego podejścia do życia, np. jak zadbać o powietrze, o własne zdrowie, co jeść, gdzie i jak kupować zdrową żywność; - opracowanie oferty zajęć artystycznych i edukacyjnych w powstałej „Zielonej Art Pracowni” skierowanej do mieszkańców obszaru i turystów. W „Zielonej Art. Pracowni” będą prowadzone warsztaty o tematyce ekologicznej z zakresu recyklingu (wykonywanie ekobudek dla ptaków, domków dla owadów), wykonywania żywych obrazów z darów przyrody (patyków i liści), las w słoiku, warsztaty zielarskie, produkcji suszy, eko herbatek ziołowych, itp.; - organizacja spotkań aktywizująco - integracyjnych dla mieszkańców służących

	pobudzaniu aktywności społecznej mieszkańców, z wykorzystaniem potencjału, wiedzy i umiejętności seniorów. Będą organizowane spotkania służące integracji międzypokoleniowej pn. „Dziadek z wnukiem dwa kamraty”, podczas których seniorzy podzielą się z młodym pokoleniem wiedzą z zakresu dziedzictwa kulturowego na wsi, dotyczącą m.in. tradycji, obrzędów, dawnego życia na wsi, kulinariów (wspólne gotowanie potraw lokalnych, wykonywanie przetworów, np. soków na zimę oraz przetworów z owoców i warzyw z przydomowych ogrodów). W ramach integracji międzypokoleniowej planowane są również wspólne wyprawy rowerowe dziadków z wnukami po powstałym szlaku rowerowym służące odkrywaniu lokalnych atrakcji; - organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych w każdym sołectwie z udziałem lokalnej społeczności z obszaru objętego koncepcją oraz zespołów śpiewaczych kultywujących lokalne dziedzictwo kulturowe – spotkania zaplanowane są 2 razy w roku i za każdym razem będą obchodzone w innym sołectwie. Będą związane z obchodami świąt i zwyczajów wynikających z kalendarza obrzędowego, np. andrzejki, obrzędy bożonarodzeniowe, wielkopostne, dożynki, święto pieczonego ziemniaka, obchody świętojańskie, karnawał, itp. - organizacja szkoleń i wyjazdów studyjnych podnoszących wiedzę mieszkańców, w tym lokalnych liderów na temat organizacji życia społecznego na wsi oraz z zakresu wykorzystania zasobów obszaru w celu jego rozwoju i poprawy jakości życia mieszkańców; - utworzenie miejsc spotkań dla młodzieży (MSM-y) poprzez remont i adaptację pomieszczeń oraz zakup wyposażenia służącego zagospodarowaniu czasu wolnego młodzieży; - zagospodarowanie znajdujących się na obszarze lokali na miejsca spotkań dla mieszkańców, w tym zaadaptowanie na potrzeby seniorów
--	---

4.2 Budżet

Na potrzeby realizacji celów i działań zmierzających do ich osiągnięcia zaplanowanych w koncepcji SV, służących rozwojowi obszaru oraz poprawie jakości życia mieszkańców, będą pozyskiwane środki zewnętrzne.

Podjęte zostaną kroki w celu aplikowania o środki unijne (między innymi za pośrednictwem LGD „Owocowy Szlak”), jak również krajowe, poprzez pozyskanie dofinansowania z rządowych programów i funduszy ministerialnych oraz w ramach konkursów ogłaszanych przez fundacje działające na obszarze Polski. Część działań planujemy sfinansować ze środków pochodzących z funkcjonującego na terenie Gminy Poniatowa Funduszu Sołeckiego oraz wykorzystując środki gminne pozyskane na realizację zadań publicznych w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Podsumowanie

Wyzwania dla współczesnych obszarów wiejskich w całej Europie są podobne. Większość z nich zmaga się z podobnymi problemami: odpływem młodych ludzi, starzeniem się społeczeństwa, zanikiem podstawowych usług, brakiem środków na inwestycje. Nie inaczej jest na obszarach wiejskich położonych w Polsce – zwłaszcza na wschodzie kraju i na terenach oddalonych od dużych miast. Koncepcje Smart Villages mają z założenia łagodzić te negatywne tendencje.

W ramach opracowania niniejszego dokumentu dokonano identyfikacji i analizy wielu obszarów tematycznych odnoszących się do życia, pracy i funkcjonowania na wsi, także z uwzględnieniem tych pozarolniczych funkcji terenów wiejskich dających możliwości zatrudnienia mieszkańcom wsi. Wyodrębniono aktywności w zakresie turystyki, edukacji, opieki, produkcji i przetwórstwa, handlu i usług dla ludności (w tym usług gastronomicznych) i biznesu oraz produkcji energii odnawialnej. Aktywności te czerpią z dziedzictwa obszarów wiejskich. Część z nich zakłada współistnienie z gospodarstwem rolnym, a część jest alternatywą dla tych, którzy nie prowadzą działalności rolniczej lub chcą jej zaprzestać. Przedstawione w diagnozie analizy zasobów dla wybranych sołectw Gminy Poniatowa, wskazały, że łączy je niewystarczająca infrastruktura i działania na rzecz integracji kulturowej. Bez poprawy relacji i zacieśniania więzi w ramach społeczności lokalnych nie będzie efektów związanych z powstawaniem wspólnego dobra. W tym celu, konieczne jest utrzymywanie odpowiedniej integracji. Działania na rzecz integracji połączone z przekazywaniem wiedzy mogą być istotnym działaniem na rzecz rozwoju lokalnych społeczności. Warunkiem dla skutecznego rozwoju kulturowego lokalnych społeczności wiejskich jest stworzenie możliwości spotkań przez udostępnienie odpowiednich zasobów lokalowych oraz przygotowanie interesującej oferty edukacyjnej i rozrywkowej. Jednym z narzędzi pozwalającym na realizację tych działań mają być technologie cyfrowe i innowacje społeczne przyczyniające się do poprawy jakości życia mieszkańców, polepszania dostępności i standardu usług publicznych oraz lepszego wykorzystania zasobów lokalnych. Opracowaną koncepcję Smart Villages wyróżnia jej wrażliwość terytorialna, czyli „dopasowanie” podejmowanych działań do potrzeb społeczności „szytych” niemal na miarę potrzeb lokalnych.